

سرشناسه: موسوی شندی، پدram، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور: کارگاههای آموزشی مشارکتی
مشخصات نشر: تهران: سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران،
مؤسسه نشر شهر، ۱۳۹۴.
ص. ۱۴۸
مشخصات ظاهری: مجموعه کتابچههای نوسازی و توسعه محلی
فروست: دوره -۸۷۹-۲۳۸-۹۶۴-۹۷۸، -۸۸۲-۲۳۸-۹۶۴-۹۷۸
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۳۸-۸۸۲-۰
وضعیت فهرست نویسی: فیبای مختصر
یادداشت: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی <http://opac.nli.ir> قابل دسترسی است
شناسه افزوده: مؤسسه نشر شهر
شناسه افزوده: سازمان نوسازی شهر تهران. معاونت هماهنگی و برنامه ریزی.
اداره پژوهش و توسعه
شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۱۴۶۹۲

کارگاههای آموزشی مشارکتی

مجموعه کتابچههای نوسازی و توسعه محلی

پدram موسوی شندی

نویسنده:

تیم همکار:

هادی درویش، یاسمن وهاپی، قاسم عاشوری، سمیه مؤمنی،

سهیلا فرضی مولان، رویا میرزا قوام، یلدا زینعلی، زهر ازمانی،

زهره رجبی، کیانا خسروی زاده، یاسمن دادور، مریم احمدی،

کبری چوپان خورشید آبادی، مریم کمرهای، آزاده آقالطیفی

سازمان نوسازی شهر تهران.

سفارش دهنده:

معاونت هماهنگی و برنامه ریزی - اداره پژوهش و توسعه

آزاده آقالطیفی، مریم احمدی، محمود پورسراجیان

پژمان الله وردی زاده (معاون هماهنگی و برنامه ریزی).

علی خانی (مدیر پژوهش و توسعه)، نعیمه رشایی، منیحه طیبی

خسرو اشتری

مؤسسه نشر شهر

اول - ۱۳۹۴

۱۰۰۰ نسخه

مؤسسه نشر شهر

۱۴۰,۰۰۰ ریال

-۸۷۹-۲۳۸-۹۶۴-۹۷۸

-۸۸۲-۲۳۸-۹۶۴-۹۷۸

تهران، میدان آرژانتین، ابتدای بلوار آفریقا.

رو به روی پارک سوار بیهقی، پلاک ۶

www.nashreshahr.com

۸۸۴۲۰۱۹۰۶ - ۸۸۴۰۹۱۱۲

طراح جلد:

ناشر:

نوبت و تاریخ چاپ:

شمارگان:

آماده سازی و چاپ:

بها:

شابک دوره:

شابک:

آدرس ناشر:

مركز چاپ:

سازمان نوسازی شهر تهران

نشر شهر

همه حقوق محفوظ است.

پیشگفتار

وجود بالغ بر ۷۵ هزار هکتار بافت مسئله‌دار در شهرهای کشورمان و گسترش روزافزون آنها و مشکلات متعددی که در این گونه از محدوده‌های شهری وجود دارد، سبب شده است که نوسازی بافت‌های فرسوده جزء مهم‌ترین دغدغه‌های مدیران و برنامه‌ریزان کشورمان باشد. همچنین توجه به اهداف چشم‌انداز ایران در ۱۴۰۴ هـ ش و حفظ هویت اسلامی-ایرانی در بازآفرینی شهری، ضرورت اقدام برای رفع معضلات موجود در بافت‌های فرسوده شهری را دوچندان می‌کند.

در این میان سازمان نوسازی شهر تهران به‌عنوان متولی نوسازی بافت‌های فرسوده شهری، با عنایت به ابعاد مهم اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی این فعالیت، رویکرد خود را علاوه بر اتکا به راهکارهای کالبدی، بر پایه راهکارهای اجتماعی و اقتصادی و به‌خصوص جلب مشارکت جامعه محلی، تعریف و برنامه‌ریزی کرده است.

این رویکرد از سال ۱۳۸۶ به منظور تسهیل و تسریع جریان نوسازی و تحقق مدیریت هماهنگ در فرآیند مذکور، با عنوان «تسهیل‌گری» در بافت‌های فرسوده شهر تهران، شروع شد و در سال ۱۳۸۸ منجر به راه‌اندازی ۵ دفتر تسهیل‌گری نحتی، نعمت‌آباد، امام‌زاده عبدالله (ع)، خانی‌آباد و رباط کریم گردید. در حال حاضر، این دفاتر مبتنی بر مصوبات قانونی، تحت عنوان «دفاتر خدمات نوسازی»، در بافت فرسوده تهران گسترش یافته‌اند و مأموریت‌های اصلی آنها، بسیج ظرفیت‌های اجتماعی؛ جذب منابع و بسیج ظرفیت‌های مالی موجود؛ پی‌گیری تأمین زیرساخت‌ها و خدمات محله؛ بهسازی محیطی و ارتقا کیفیت عرصه عمومی؛ ترویج نوسازی مسکن با الگوی بهینه؛ و پی‌گیری مسائل ثبتی و حقوقی تعریف شده است.

این دفاتر، در طول زمان فعالیت خود با اتکا بر ظرفیت دانشی موجود در حوزه نوسازی بافت‌های فرسوده شهری، تجارب و دانش شخصی و حرفه‌ای کارشناسان خود اقداماتی در

ب/ نوسازی و توسعه محلی: کارگاه‌های آموزشی مشارکتی

جهت تسهیل فرایند نوسازی صورت داده‌اند که در مواردی به ایجاد الگوهای مناسب در نوسازی نیز منجر شده است. در این میان، گسترش الگوهای مناسب، نیاز به بازاندیشی در حوزه دانشی و عملیاتی دفاتر با استفاده از تجارب موفق دارد. در این راستا، با توجه به نبود منابع کافی به‌عنوان راهنمای کارشناسان دفاتر، اداره پژوهش و توسعه سازمان، اقدام به سفارش تدوین مجموعه کتابچه‌های راهنما با عنوان کلی «نوسازی و توسعه محلی» با موضوعات اساسی موردنیاز دفاتر نموده است.

کتابچه حاضر، با توجه به اهمیت آموزش در فرایند نوسازی، با هدف پررنگ‌تر کردن نقش فراگیران در فرایند آموزش، نحوه برگزاری کارگاه‌های آموزشی مشارکتی و نکات کاربردی آن را به همراه مثال‌های متناسب با فضای کاری دفترهای خدمات نوسازی ارائه می‌کند.

در پایان، بر خود لازم می‌دانم از آقای پدرام موسوی شندی و همکاران ایشان آقایان هادی درویشی، یاسین وهابی و قاسم عاشوری، و خانم‌ها سمیه مؤمنی، سهیلا فرضی مولان، رویا میرزاقوام، یلدا زینعلی، زهرا زمانی، زهره رحیمی، کیانا خسروی‌زاده، یاسمن دادور، مریم احمدی، کبری چوپان خورشیدآبادی، مریم کمره‌ای و آزاده آقالطیفی، برای تلاش در جهت تهیه این مجموعه و همچنین همکاران خود، معاون محترم هماهنگی و برنامه‌ریزی و کارشناسان اداره پژوهش و توسعه، برای راهبری، ارزیابی و تنظیم آن تشکر و قدردانی نمایم.

امید است این کتابچه بتواند راهنمای مناسبی برای مدیران و برنامه‌ریزان حوزه نوسازی بافت‌های شهری فرسوده و به‌ویژه کارشناسان دفاتر خدمات نوسازی باشد.

و من... توفیق

عبادالله فتح‌اللهی

مدیرعامل سازمان نوسازی شهر تهران

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۳	۱. کلیات و مبانی
۳	۱-۱. مشارکت
۵	۱-۲. آموزش و یادگیری
۶	۱-۳. آموزش و یادگیری مشارکتی
۸	۱-۴. کارگاه‌های آموزشی مشارکتی در یک نگاه
۱۳	۱-۵. تسهیل‌گری/آموزش‌گری
۱۵	۱-۶. نقاط قوت و ضعف کارگاه‌های آموزشی مشارکتی
۲۴	۱-۷. جمع‌بندی
۲۷	۲. پیش از برگزاری کارگاه آموزشی مشارکتی
۲۷	۲-۱. آماده شدن برای برگزاری کارگاه آموزشی مشارکتی
	۲-۲. شرایط لازم جهت برگزاری کارگاه آموزشی مشارکتی و موارد
۲۹	مهم جهت اجرای صحیح و مؤثرتر برنامه‌های پیش‌بینی شده
۳۷	۳. فرایند اجرای کارگاه آموزشی مشارکتی
۳۷	۳-۱. شروع مؤثر کارگاه‌های آموزشی مشارکتی
۵۴	۳-۲. آشنایی با برخی مهارت‌های مهم برای تسهیل‌گری
۷۳	۳-۳. روش‌ها و تکنیک‌های اجرای کارگاه‌های آموزشی مشارکتی
۹۱	۳-۴. بازی‌ها و تمرین‌های آموزشی مشارکتی
۱۰۶	۳-۵. مواجهه با موقعیت‌های دشوار در کارگاه‌های آموزشی مشارکتی

۱۱۵	۳-۶. انواع گروه‌بندی
۱۱۸	۳-۷. چیدمان فضا در کارگاه‌های آموزشی مشارکتی
	۳-۸. رعایت اصول اخلاقی و احترام به حقوق یکدیگر در کارگاه‌های
۱۲۲	آموزشی مشارکتی
۱۲۴	۳-۹. پایان بخشیدن مؤثر در کارگاه‌های آموزشی مشارکتی
۱۳۷	ضمائم
۱۳۷	ضمیمه ۱: فلیپ‌چارت (Flip chart) چیست؟
	ضمیمه ۲: برخی از سؤالاتی که می‌توانند به عنوان خوراک فکر
۱۴۳	استفاده شوند.
۱۴۵	منابع

با وجود تغییرات بارزی که در کشورمان در سالیان اخیر در فرایند آموزش صورت گرفته است، باید اذعان داشت که در مورد مخاطبین بزرگسال کماکان استفاده از روش‌های سنتی و یادگیری یک‌جانبه بر سایر روش‌های آموزشی غلبه دارد. با نگاهی واقع‌بینانه باید بپذیریم که تغییر این روش در کوتاه‌مدت نه‌میسور است و نه مطلوب. اما به جرأت می‌توان اظهار داشت که با به‌کارگیری فنون آموزش مشارکتی می‌توان زمینه را برای تغییر نگرش نسبت به یادگیری و تحول رفتارهای آموزشی آماده کرد و به مرور نقش فراگیران را از حالت انفعالی به حالتی فعال سوق داد.

یادگیری مشارکتی در بزرگسالان، به تفاوت‌های فردی و پویایی گروه‌های انسانی توجه دارد و فضایی را فراهم می‌سازد که در آن مخاطب بزرگسال به بیان عقاید، بحث و مذاکره بپردازد و در نهایت برای یادگیری مؤثرتر به سایرین نیز کمک کند و خلاصه آنکه در فرایند یادگیری نقش بسیار فعالی ایفا کند. تعامی این موارد متناسب اصول آموزش بزرگسالان است.

کارگاه‌های آموزشی مشارکتی یکی از جلسات آموزشی هستند که بر مبنای آموزش مشارکتی طراحی و اجرا می‌شوند. در این کارگاه‌ها که با تعامل و مشارکت بالای شرکت‌کنندگان در فرایند یادگیری همراهند، شرکت‌کنندگان به‌صورت فردی یا گروهی بر روی یک موضوع بطور عمیق آموزش می‌بینند و یادگیری با خلاقیت و تفکر بیشتری همراه است.

کتاب حاضر به نحوه برگزاری کارگاه‌های آموزشی مشارکتی پرداخته است و برای نیل به این منظور، نحوه برگزاری این کارگاه‌ها را از پیش از اجرا تا پس از اجرا مورد توجه قرار داده است. بدین منظور تلاش بر آن بوده است که کتاب حاوی نکات کاربردی بوده و مثال‌های ذکر شده در آن حتی الامکان متناسب با فضای کاری دفاتر نوسازی تنظیم گردد.

انجام این مهم تنها با مشارکت عزیزانی میسر بود که هم‌اکنون در سازمان نوسازی شهر تهران و یا دفاتر نوسازی مشغول به فعالیت بوده و ضمن حمایت همه‌جانبه، تجارب‌ذی‌قیمت خود را صمیمانه در اختیار اینجانب قرار داده‌اند. به سهم خود از زحمات و مسئولیت‌پذیری تمامی این عزیزان بسیار سپاسگزارم.

امیدوارم این کتاب تلاشی در جهت کمک به کلیه افرادی که در کشورمان در صدد برگزاری کارگاه‌های آموزشی مشارکتی هستند به‌شمار آید و عمیقاً بر این باورم که همکاران بسیاری تدوین چنین کتبی را به نحوی اثربخش‌تر ادامه خواهند داد که ...

... آنچه را آغازش چنین است پایانی نیست.